

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

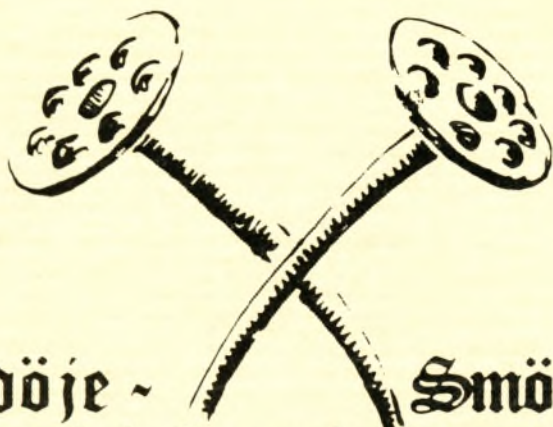
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Ledöje - Smörum
historisk forening og arkiv

5. Årgang Nr. 1 1983

Smørum gamle skole

Ledøje-Smørum byråd bad i sin tid de foreninger, der benytter den tidligere administrationsbygning i Smørumovre, om at komme med forslag til et navn til huset.

Der kom flere mere eller mindre seriøse forslag, såsom mødestedet, foreningshuset, Smørbo, Elinsminde etc., så det var med tilfredshed, historisk forening og arkiv erfarede, at byrådet i april vedtog, at huset skal kaldes "Smørum gamle skole".

I betragtning af de aktiviteter her foregår i form af foredrag og studiekredse, så må benævnelsen skole siges at være den rette - igen.

Formandens beretning

Foreningens aktiviteter i 1982 har været præget af de nye muligheder, der nu ligger i at have fået lokaler til opbevaring og til at arbejde i. Vi har fået en fast adresse. Det er af stor betydning for forholdet til vore medlemmer, at de altid ved, hvor de kan finde os.

Begyndelsen af 1982 var travl og spændende på grund af foreningens 10-års jubilæum. De udstillinger, der var lavet, blev besøgt af en masse mennesker, både lokale og gæster udefra. Vore anstrengelser lykkedes vist, idet vi i tiden efter jubilæet kunne spore en fremgang i medlemstallet, således at vi nu er oppe på 200 medlemmer, vi håber nu blot at alle vil betale deres kontingent. Det er nemlig ikke gratis at holde jubilæum og iøvrigt få en forening, som vores til at fungere.

Vores foredragsrække fortsatte i sidste del af sæsonen med et stort deltagerantal, trods lokalet. Derimod har det været dejligt ved starten af sæsonen 1982 at kunne tage det nyindrettede lokale i brug.

I det forløbne år har der været studiekredse i "Gotisk skrift" og om "Fotografering". Dette emne har medført, at der nu er dannet en

Fra generalforsamlingen.

fotogruppe, som tager sig af "løbende" opgaver for foreningen og arkivet.

Foreningens forårstur lå midt i et besøg af den historiske forening i Brunlanes, som er Ledøje-Smørum kommunes venskabskommune. Dels viste vi vore norske gæster rundt lokalt, dels var vi på tur til Nordsjælland. Efterårsturen gik til Kalundborg. Desværre var der ikke så mange deltagere i denne tur som den fortjente.

I det forløbne år har der udover de sædvanlige møder med naboforeningerne været holdt mødeaftener om konservering. Emnerne har været forskellige, men der har hver gang været indkaldt en specialist på det pågældende emne. Mødedeltagerne har så fra de forskellige foreninger været medlemmer af den respektive konserveringsgruppe. Da disse møder har været en stor succes, er det meningen at fortsætte. Resultatet skulle gerne være, at den øgede viden på forskellige områder ville virke inspirerende til fortsat arbejde. Vi kan da også spore en øget interesse lokalt, men kan da stadig bruge arbejdskraft.

For at få et aktivt foreningsår til at gå må der ofte trækkes på andre end lige bestyrelsen. På det punkt har vi været heldige, idet vi altid har kunnet henvende os til Inge Hansen, når vi skal have ordnet kuverter, også selv om det er i sidste øjeblik, lærer Nielsen er altid villig til at hjælpe med materiale til ture og til omvisning i kommunen og endelig har Ove Holmfred været en tålmodig redaktør af bladet. Endelig skal rettes en tak til kommunen for en altid velvillig indstilling, ikke mindst i forbindelse med indretningen af Smørum gamle skole.

Mindestenen
ved
Smørum kirke.

BOGER

I anledning af godsejer Gudmund Jørgensens 70 årsfødselsdag modtog Historisk Forening af Lissa og Gudmund Jørgensens fond kr. 10.000, som straks blev brugt til hjælp til genoptryk af lærer J.P.Jørgensens bog om Ledøje og Smørum Sogne. Bogen udkom første gang i 1925 og er nu for anden gang genoptrykt på Historisk Forenings foranledning.

Bogen sælges nu på Ledøje-Smørum Bibliotek, samt hos foreningens bestyrelse for 40 kroner.

På generalforsamlingen præsenteredes Ove Riis-Nielsens bog om Smørumnedre "Fra fæstebonde til selveje", Smørumnedre fra 1797-1930. Det er et digert værk, som omhandler alle gårde og huse i det gamle Smørumnedre. Udover omtale af ejere af de forskellige ejendomme igennem alle årene og almindelige kendsgerninger er bogen fyldt med fotografier og andre illustrationer. Bogen bærer tydeligt præg af Riis-Nielsens personlige kendskab til såvel lokaliteter som personer.

For manuskriptet til denne bog samt stof til flere bøger endnu skal rettes en varm tak til Ove Riis-Nielsen.

Allerede nu er bogens første oplag udsolgt, men et nyt er på "trapperne", og bestillinger kan foretages hos Lone Brüsck.

Prisen er kr. 150.

L.B.

Else Herrmann
og
Ove Riis-Nielsen

Lokalhistorisk arkiv

ÅRSBERETNING 1982

I 1982 begyndte kampagnen for indsamling af foreningsarkiver. Det store projekt, som er arrangeret af sammenslutningerne af Lokalhistoriske Arkiver i Frederiksborg, Roskilde og Københavns Amter, satte i høj grad sit præg på arbejdet her i Arkivet.

For at fortælle om kampagnen og om vigtigheden af at bevare arkivalierne fra foreningerne benyttede vi Historisk Forenings 10-års jubilæum i marts til at lave en udstilling, hvor vi viste udpluk af det materiale, vi allerede havde fra forskellige foreninger.

Derefter gik vi igang med at lave et register over eksisterende og nedlagte foreninger i kommunen. Vi fandt ca. 100, som alle sidst i august modtog brev og brochure fra os med oplysninger om kampagnen og opfordring til at træffe aftale med Arkivet om aflevering eller deponering af arkivalierne.

Vi havde artikler i Ballerup Bladet og Frederiksborg Amtsavis og satte desuden plakater op rundt omkring i kommunen og lagde foldere og brochurer ud i banker, forretninger og venteværelser. Samtidig havde vi lavet nogle plancher, der viser lokale billeder og fortæller om foreningslivet og kampagnen. Vi har dem i øjeblikket stående på Biblioteket, på Porsebakken og i Spare-

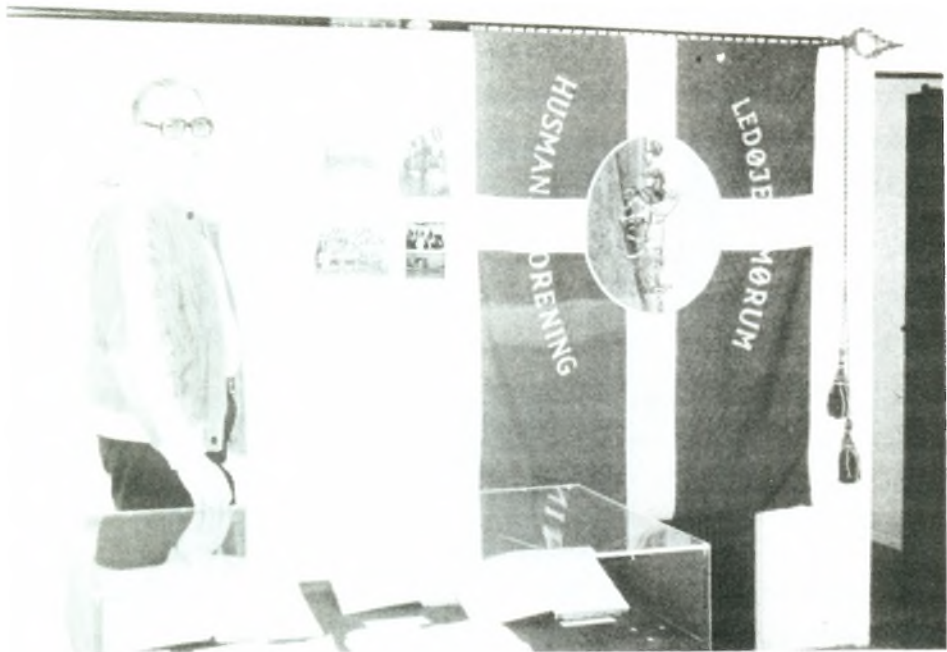
kassen, og vi takker for den velvilje, vi har mødt alle steder.

Resultatet af dette arbejde er, at 15 foreninger har reageret. Heraf har nogle besluttet at aflevere deres arkivalier, mens andre foreninger er så nye, at de stadig er igang med den første protokol eller ringbind. Men så registrerer vi det, der er, og træffer aftale om, at det senere kan afleveres til Arkivet.

Kampagnen fortsætter, og vi håber, at foreningerne i deres bestyrelser eller på generalforsamlingerne her i foråret vil drøfte vores henvendelse og kontakte Lokalhistorisk Arkiv.

Arkivet har været repræsenteret ved flere arrangementer, hvoraf nogle naturligvis drejede sig om foreningernes historie og kilderne hertil: et kursus på Fuglsang om Mennesker i Landsbyen, en temadag i Greve og et medlemsmøde for Amtets Arkiver, hvor vi kunne udveksle erfaringer og gode ideer og opmuntre hinanden til det fortsat store arbejde, der skal gøres.

Desuden har der været SLA's årsmøde på Askov Højskole, et kursus om kommunale arkiver og en konference om lokalhistorie i undervisningen. Det er et meget spændende emne, som vi nok skal komme til at beskæftige os en del med i fremtiden. Desværre var der ingen repræsentant med fra skolerne her i kommunen. Der blev udgivet en rapport over konferencen. Den kan ses på Lokalhistorisk Arkiv.

**Fra arkivets udstilling i anledning
af foreningskampagnen, marts 1982.**

Arkivet har ligesom sidste år udlånt materiale til kurset i gotisk og derved fået oversat nogle af de gamle dokumenter. I forbindelse med Historisk Forenings jubilæum arrangerede vi en fotokonkurrence og lavede en billedudstilling om foreningens aktiviteter i de forløbne 10 år. I anledning af Boesagerskolens 10-års fødselsdag udlånte vi en lille billedudstilling om de gamle skoler i kommunen.

Smørum Naturskoles studiekreds "Kend din egn" havde også et arkivbesøg på programmet. Deltagerne fik fore-

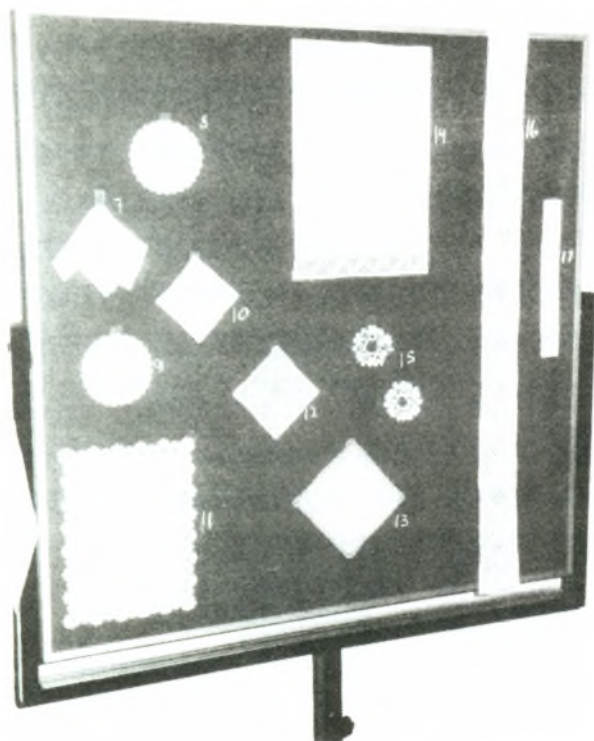
vist Arkivet og hørte et foredrag om, hvad et lokalhistorisk arkiv er, hvilket kildemateriale man kan finde dér, og hvordan arbejdet i almindelighed foregår i Arkivet. Et lignende foredrag blev holdt på Smørumovre Bylaugs generalforsamling.

Arkivet arrangerede den 30. september en aften for slægtsforskere. Meningen var, at interesserede skulle mødes og udveksle oplysninger og erfaringer, således at man ved at hjælpe hinanden måske kunne nå længere tilbage i sin slægtsforskning. Der kom desværre kun 7. Men vi tager det gerne op, hvis der på et senere tidspunkt er interesse for det.

Arkivets faste medarbejderstab blev i 1982 forøget med én, således at vi nu er Edla Nikolaisen, Kirsten Faulk og undertegnede til at udføre det daglige arbejde. Vi vil gerne her bringe en tak til Anne-Marie Nielson, Bent Nielsen og Poul Clemmensen, der har udført fotoarbejde for Arkivet.

1982 har været et godt og travlt år for Lokalhistorisk Arkiv. Vi kan mærke stigende interesse for Arkivet, både hvad angår benyttelsen af arkivalierne og afleveringer til Arkivet. Utvivlsomt er Arkivets nuværende beliggenhed medvirkende til det større besøgstal. Vi vil benytte lejligheden til at rette en tak til alle, der har afleveret noget til Arkivet, og til Kommunen, idet året sluttede med den meget glædelige meddelelse, at Kommunen har bevilget et driftstilskud til Lokalhistorisk Arkiv på 8000 kr. årligt.

JULESTUEUDSTILLING.

Erica Kierulff og Ruth Jensen, begge fra Hove, udstillede deres kniplinger ved Julestuen 1982.

De viste fotos skyldes Anne Marie og Karsten Kyed Pedersen, Lone Brüsck, Anne Marie Nielson og Mona Bitsch.

Generalforsamlingen

Onsdag d. 23. februar afholdt Ledøje-Smørum historiske forening og arkiv sin årlige generalforsamling i "den gamle skole" i Smørumovre.

Ove Holmfred valgtes til dirigent og gav straks ordet til formanden, som gav en god og fyldig beskrivelse af foreningens aktiviteter i det forløbne år. Formanden rettede en speciel tak til Inge Hansen, Ove Holmfred, N. Poulin Nielsen og N.O. Riis-Nielsen for deres altid redbonne hjælp.

Dernæst gik ordet til Jaure Nielsen, som fortalte om arkæologigruppens travle år med spændende udgravninger ved Tysmosegaard i Nybølle og ved Gammelgaard i Ledøje.

Næste punkt på dagsordenen var kassererens regnskab, der dog ikke godkendtes uden en vis diskussion mellem tilhørere og kasserer.

Anne Marie Kyed Pedersen forelagde arkivets årsberetning og regnskab med den opmuntrende nyhed, at kommunen har bevilget Lokalhistorisk Arkiv et årligt driftstilskud på kr. 8000,- at regne fra 1983. Budget for dette år blev også forelagt og godkendt.

Valg til bestyrelsen. Da Anne Marie Nielson ønskede at udtræde af bestyrelsen, blev Bent

Eggert valgt ind i stedet for, mens den øvrige bestyrelse ønskede at fortsætte. Også suppleanter og revisorer fortsætter.

Kontingentet blev fastsat uændret, altså kr. 50,-, dog kun kr. 25,- for pensionister.

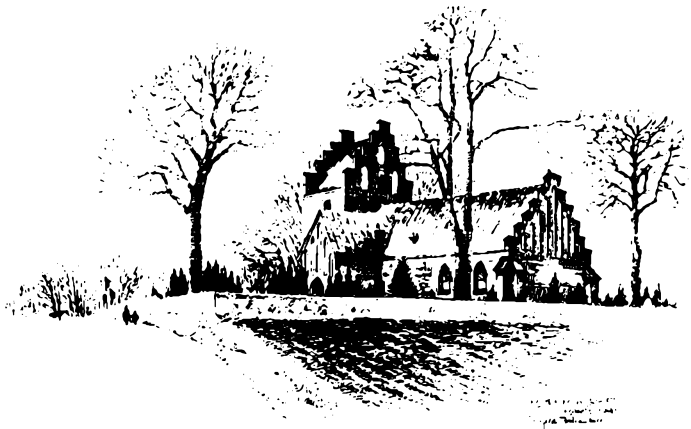
Af oplæg til aktiviteter i den kommende sæson blev omtalt et hold i middelalderarkæologi med start efter påske, en næsten allerede udsolgt tur til Gotland d.12-15.maj og en tur til Køge i september måned.

Som eneste indkomne forslag kan nævnes, at Henry Kierulff ønsker forbud mod brug af metaldetektorer på offentlig jord.

Efter generalforsamlingen viste advokat Erik Wassard sin dejlige film "det grønne bælte" om Vestvolden og inviterede samtidig foreningen til besigtigelse af det interessante terræn.

K.F.

Om forsamlinger og mormoner

Omkring 1850 gik den gudelige forsamlingsbevægelse som en bølge over vort ganske land.

Det var især Mormonismen der vakte opsigt ved dens specielle lære, bl.a. om flerkoneri, og således var i stand til at finde tilslutning blandt mange lægfolk rundt om i landet, og især blandt tidligere Baptister.

Befolkningen reagerede dog kraftigt imod denne nye lærdom. Der fortælles endda ofte om pøbeloptøjer, når der afholdtes Mormonsamlinger, og i et andragende til Rigsdagen af 15. Marts 1852, påført ikke mindre end 350 underskrifter, udbad man sig ligefrem Øvrighedens beskyttelse mod disse overgreb.

Som medlem af en nedsat Kirkekommission tog Biskop over Sjællands Stift, Dr. Theol. HANS LASSEN MARTENSEN skridt til at skaffe oplysninger om sektens udbredelse 16. Juni 1854 affattede han følgende cirkulære, der rundsendtes til samtlige provster i Stiftet, bortset fra Stiftsprovsten i København:

»Da det er mig af stor Vigtighed at komme til en fuldstændigere Kundskab om de religiøse Bevægelser i Stiftet, skulde jeg hermed anmode Deres Højærværdighed om en velvillig, nærmere Meddelelse angaaende følgende Puncter:

1. Hvorvidt der indenfor Omkredsen af Deres Provsti har viist sig Spor af Mormonismen eller andet Sectvæsen, samt hvorledes (med hvilke Midler og med hvilket Held) man fra Folkekirkens Side har søgt at imødegaa Saadant?

2. Hvorvidt der indenfor Omkredsen af Deres Provsti i vore egne Menigheder har viist sig Yttringer af Opvækkelse i Forening med gudelige Forsamlinger? hvilken Charakter denne Opvækkelse har antaget og navnlig, i hvilket Forhold den staar til Folkekirkens Lære, Gudsdyrkelse og Læreembede?

Angaaende disse Puncter skulde jeg bede Deres Højærværdighed at meddele mig det Faktiske, forsaavidt som dette maatte være af nogen Betydning, tilligemed Deres egen ærede Betænkning over Sagen.«⁹⁾)

⁹⁾ Biskoppens Koncept ved Sagen i Sjællands Bispearkiv (nu i Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, København).

Provsterne hentede nu yderligere oplysninger fra deres respektive Sognepræster, således at der faktisk kom en indberetning fra hvert enkelt Sogn.

Efter det indsendte materiale var Biskop Martensen nu istand til at vurdere tilstandene, og fandt at sekternes tyngdepunkter lå omkring Venslev nord for Skel-skør - ved Gørlev vest for Slagelse, samt ved Fakse. Samtidig vurderede han, at præsterne forstod at tale til disse "vildfarne" og at bevægelserne ikke havde en udstrækning, der kunne true den almindelige Kirke.

Her er hvad pastor Wohnsen fra Ledøje indberettede:

LEDØJE-SMØRUM

ad rum. I Pastoratet er mig Intet meddeelt om her stedfindende Mormonisme eller andet Secteervæsen. Et Rygte blot har fortalt, at der i Lidoie hos een eneste Mand skal for en Tid siden være holdt en Mormonsamling, men som ei fandt Gjenklang, saa at Man endog under Trudsel bød den hidsendte Mormonpræst (sit venia verbo!) fortrække. – ad zum. Hvad andre Yttringer af Separatisme angaar, da kun blot dette Ene: en Mand i Smørum Sogn har ladet sit Barn ligge udøbt langt over lovmæssig Tid. Da dette blev mig berettet, kaldte jeg Manden til mig og gjorde opmærksom paa det Urigtige deri. Af hans Forlegenhed med Svaret paa min Forespørgsel, naar han vilde lade det døbe, mærkede jeg, at han – som Baptist eller i Egenskab af anden Separatisme – slet ikke vilde lade det døbe i Folkekirken¹). Jeg foreholdt ham yderligere det Urigtige i saaledes at adskille sig fra alle hans andre Medbeboere i Sognet. Han udbad sig Betænkningstid, hvilket jeg tilstod ham til en vis Termin; jeg har siden ikke hørt fra ham. Naar han endelig erklærer sig, skal jeg derom gjøre Indberetning. Om separatiske gudelige Forsamlinger har jeg ei hørt Noget; og Menigheden synes at være Folkekirken aldeles hengiven, om endog det kirkelige Liv her – som i mange Sogne omkring Hovedstaden – er mindre vakt.

p. t. hospiterende i Viborg

6/7 1854

ærbødigst

Wohnsen²).

¹) Ifølge Folketællingen fra 1855 fandtes der ingen Baptister i Smorum Sogn.

²) Peter Daniel Wohnsen, f. 1780, i Pastoratet fra 1840.

Oplysninger og uddrag er fra Knud Bannings bog "Forsamlinger og Mormoner" – Gad 1960.

Bent E gert.

VESTVOLDEN

Den 7.maj havde foreningen sin forårstur, som gik til Vestvolden. Allerede på generalforsamlingen havde Erik Wassard fortalt om og vist film om Københavns befæstning. Han havde dog ikke overflødiggjort sig selv som "fremmedfører", tværtimod. Det var en meget interessant eftermiddagstur.

Alterdugen i Smørum Kirke

Lærer Støy, Hove, tog sin afsked fra skolen 1953, og da han få år efter døde og blev begravet i sin hjemby, Lillevorde, var graver Viggo Bagge og hustru, Elvine, og lærer N.Poulin Nielsen med ved hans begravelse.

I Lillevorde kirke så fru Bagge en skøn alterdug med hæklet blondkant, og da hun gennem nogle år havde opsparet lidt kapital med det formål at få en ny alterdug i Smørum kirken den gamle var efterhånden noget medtaget besluttede hun at få mønsteret til en tilsvarende blondkant, og det lykkedes hende.

Nu gjaldt det så om at finde en, der kunne hækle den nye blonde, og da kom hun i tanker om, at fhv. lærerinde i Smørumnedre, fru Anne Riis-Nielsen, f. Jacobsen, var kendt for sit fine håndarbejde. Fru Bagge henvendte sig til fru Riis-Nielsen, og denne påtog sig gerne at udføre arbejdet. Fru Bagge betalte garnet, og på den måde fremkom den nye blonde, som så blev syet på nyt lærred, og Smørum kirke fik på den måde et nyt og smukt alterklæde.

Ovenstående er berettet af fru E.Bagge og nedskrevet af

N.Poulin Nielsen.

EFTERÅRSTUR

Lørdag den 17. september er dagen for Historisk forenings efterårstur, som går til Køge. Det bliver en eftermiddagstur med start omkring kl. 12. Nærmere besked vil fremkomme i næste blad, men reserver dagen allerede nu.

FOREDRAG

Det endelige program for den kommende vinters foredragsrække er endnu ikke helt klart. Men det er blevet besluttet at afholde foredragene den første onsdag i måneden fremover fra oktober (i januar dog den anden onsdag).

ARBEJDSAFTEN

Fra den tredie onsdag i august (den 17.) og fremdeles den 3. onsdag i måneden vil der være åbent hus for arbejdsgrupper og andre som har lyst til at deltage i arbejdet i vore lokaler. Vi har masser af ting, der skal registreres, vi skal videre med konservering, også vores have skal gås igennem. I må også gerne komme for en kop kaffe og en sludder.

PÅ GENSYN DEN TREDIE ONSDAG KLOKKEN 19.

ARKÆOLOGIGRUPPEN mødes også denne aften.

Bestyrelsen, foto f.v.:

**Erik Petersen, Bent Eggert, Karen Strand, Lone
Brüsch, Anne Marie Kyed Pedersen, Else Herrmann,
Vilhelm Nielsen**

Suppleanter:

Jaure Nielsen, Søren Spon

Revisorer:

Elin Jakobsen, Holger Flyge

Revisorsuppleant:

Lars Jensen

